

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АПК

С.Ю.БОЛІЛА,

О.Л. РУДІК – кандидати с.-г.наук, доценти, Херсонський ДАУ

Поширення уявлень щодо доцільності послаблення управлінське – регулятивної функції держави в зв'язку з ринковою трансформацією економіки призвело до фактичної втрати державною владою важелів управління всіма життєво важливими процесами суспільства; урядовці виявилися неспроможними здійснити необхідні економічні та політичні перетворення. Тому особливого значення нині набуває вірний вибір стратегічного напрямку подальшого розвитку державне – управлінських інститутів, подолання властивих їм недоліків, з метою створення ефективного працюючого механізму державного управління. Вирішення цього завдання потребує створення теоретичної наукової бази, концепцій, моделей, проектів щодо розвитку державного управління, удосконалення усіх його основних складових та форм правового регулювання.

Особливого значення ці питання набувають в галузі сільськогосподарства, в якій нині склалося надзвичайне становище – різко скоротилися обсяги виробництва продукції, значно зросла загальна сума неплатежів, технічні засоби застаріли, переважна кількість господарств збиткова, собівартість продукції дуже висока, тобто більшість галузей агропромислового комплексу знаходиться майже на межі знищення. Враховуючи досвід економічно розвинутих країн, а також зважаючи на важливість аграрного сектору в економіці України слід визнати необхідність переходу до політики протекціонізму стосовно цієї галузі. Оскільки сільськогосподарська система відрізняється від промислової значно більшим рівнем невизначеності умов функціонування і як наслідок знаходиться в зоні підвищеного ризику, вона особливо потребує постійної підтримки держави, що вимагає конституційної гарантії, тобто законодавчого закріплення шляхом внесення відповідних доповнень до Конституції України. Досить важливим для вирішення ряду питань в сільськогосподарській галузі є проведення земельної реформи, бо від правильності та ефективності заходів щодо землі залежить результативність ринкових відносин в аграрній сфері.

Вирішення аграрної проблеми потребує комплексності, потрібні принципово нові підходи щодо розробки земельного законодавства, правового регулювання відносин в агропромисловому комплексі, а зокрема вирішення проблем паювання земель, сертифікації, оренди тощо. Одним із ключових аспектів впливу держави на економічний розвиток сільського господарства є законодавче закріплення системи гарантованого державного забезпечення агропромислового комплексу технічними засобами, мінеральними добривами та хімікатами, паливом, сервісним обслуговуванням а також організації закупівель сільськогосподарської продукції для державних потреб.

Необхідною умовою підтримування стабільності в будь – якій галузі економіки є не лише правове регулювання відносин, а й ефективна організація державного управління. Структура органів державної виконавчої влади, їх правовий статус, повноваження повинні відповідати формам власності, що існують нині, різноманітності внутрішньогалузевих і міжгалузевих зв'язків в аграрному секторі. Стратегія державної політики вдосконалення управління АПК передбачає забезпечення збалансованості та ефективності діяльності всіх секторів аграрної галузі незалежно від форм власності. У реформуванні управління особливе місце займає оптимізація його структури, взаємодії та взаємовідносин між різними управлінськими органами як по горизонталі так і по вертикалі. Подальша політика перебудови управління передбачає реалізацію принципу децентралізації управління водночас із забезпеченням відповідальності за стан справ в сільськогосподарській галузі на кожному її рівні. Враховуючи, що на сьогодні спостерігається певне віддалення кінцевої мети, заради досягнення якої формується та функціонує система управління АПК, від її окремих елементів, починають домінувати проміжні цілі, виникла необхідність застосування програмно-цільового методу управління, що базується на цільовому підході до вирішення назрілих завдань. Для переходу до програмно-цільового управління необхідно чітко встановлення прав, обов'язків та відповідальності кожної ланки організаційної структури програми та осіб, що управляють програмою та її частинами, з компетенцією осіб лінійно-штабної структури.

В умовах становлення ринкових відносин не слід забувати, що ефективними формами господарювання є розширення співробітництва в галузі інвестицій, створення спільних підприємств з іноземною участю, що дасть змогу залучити в сільськогосподарські підприємства сучасне устаткування, технології, матеріальні, фінансові ресурси, передові методи управління. Враховуючи мо-

жливість цього питання для розвитку аграрної сфери, що потребує довгострокових інвестицій, формування вираженої державної політики щодо залучення інвестицій та організації управління ними, створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні набуває нині особливої актуальності.

Державне управління у сфері сільського господарства більше схиляється до регулятивної діяльності на положеннях аграрного протекціонізму; узгодженості і координації дій суб'єктів сільськогосподарського виробництва різних форм господарювання; поєднанні економічних і соціальних цілей. Найбільш ефективними засобами впливу в даний час є економічні методи, бо вони дозволяють створювати економічні умови, які спонукають сільськогосподарських товаровиробників діяти в необхідному для суспільства напрямі, вирішувати завдання в відповідності із загальнодержавними та особистими інтересами, дозволяють зберегти вільний вибір поведінки, більш повно враховувати інтереси виробників аграрної сфери економіки. Практичне застосування економічних методів в державному регулюванні сільського господарства здійснюється за допомогою ціноутворення, пільгового кредитування, фінансування, прибутку, господарського розрахунку, а також економічних санкцій, податків, дотацій, компенсацій.

В умовах ринкових відносин перед органами державного управління постає завдання сприяти підвищенню ефективності товарного виробництва та освоєнню ринкових відносин. Розробка та реалізація державних програм в галузі сільського господарства повинна базуватися на системному, відтворюючому, інтеграційному, маркетинговому, динамічному, ситуаційному, оптимізаційному, процесному та інших наукових підходах; різноманітних методах аналізу, прогнозування та обґрунтування управлінських рішень. Державні пріоритети повинні надаватися не розвитку на основі факторів виробництва та інвестицій, а розвитку на основі активізації інноваційної діяльності, що є важелем розвитку економіки.

Державна управлінська діяльність на сучасному етапі розвитку зазнає суттєвих змін як за своєю формою, так і за змістом. Ці зміни пов'язані не тільки з корінною перебудовою форм і методів державної влади і управління, а й з підвищенням рівня сучасної техніки і технології збирання та обробки управлінської інформації.

Теоретична база сучасних підходів до прийняття рішень включає досягнення теорії систем, теорії управління і теорії моделювання. Масова аналітично-системна і математична підготовка біологів, агрономів, зооінженерів, ветеринарів тощо зніме психо-

логічний бар'єр, що гальмує запровадження комп'ютизованих методів дослідження і управління в усі наукові та виробничі сфери АПК. Для того щоб управління було ефективним, необхідно чітко визначити зв'язок між реальними потребами виробництва та організаційними мірами, що їх задовольняють. Крім того, треба володіти гнучкими засобами, що дозволяють швидко освоювати необхідні зміни з мінімальними витратами реалізувати різноманітні підходи до рішення проблем, що стосуються функціонування комп'ютизованої системи прийняття рішень (СПР). При цьому особливого значення набуває вирішення завдань організації комунікативних зв'язків між виробничою системою, та її керуючим ядром, а також формування інформаційних потоків СПР. Інформація, що стосується управління фінансовою діяльністю підприємств та середовища, в якому ця діяльність реалізується повинна використовуватись для ґрунтовної класифікації сільськогосподарських підприємств. Типові модулі повинні допомагати при розробці автоматизованих СПР.

Підсумовуючи все вище викладене слід зазначити, що державне управління в аграрній сфері – явище складне і багатогранне, тому державна політика щодо організації управління АПК з використанням наукових підходів, сучасних технологій і технічних засобів може стати одним із важливих факторів поступового піднесення сільськогосподарської галузі України.

УДК: 334: 477. 72

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

А.С.МОХНЕНКО – аспірант, Херсонський ДАУ

Поняття власності діалектично пов'язано з виробничими відношеннями, які є її матеріальною основою. Виробничі відносини поділяються на соціально-економічні та організаційно-економічні. Реформування сучасної економіки України згідно до об'єктивно діючих економічних законів повинно здійснюватися на основі створення законодавчої бази, що гарантує та закріплює процес становлення та розвитку необхідних форм власності. Цьому повинен сприяти, у першу чергу, основний закон – Конституція України. Без законодавчого закріплення форм власності, формування правового поля функціонування малого бізнесу неможливо реформування економіки по перетворенню її у ринкову, неможливо залучення зна-